

LISA 1. ÜLDOSA

LISA 1. ÜLDOSA	1
1.1 ÜLEVAADE MÄRJAMAA VALLAST	2
1.2 ASENDIST TULENEVAD ARENGUVÕIMALUSED.....	3
1.3 RAHVASTIK JA ASUSTUSJAOTUSE PÕHIMÕTTED	4
1.4 SOTSIAALHOOLEKANNE JA TERVISHOID.....	6
1.5 HEAOLU JA TURVALISUST MÕJUTAVAD TEGURID	6
1.6 ETTEVÕTLUSE ARENDAMISE EELDUSED JA VÕIMALUSED	7
1.7 SPORDI- , KULTUURI- JA PUHKETEGEVUSE ARENDAMISE EELDUSED JA VÕIMALUSED	9
1.8 MÄRJAMAA VALLA HARIDUSASUTUSED.....	10
1.9 TRANSPORDIÜHENDUSED.....	11
1.10 OHTLIKUD JA SUURÕNNETUSE OHUGA ETTEVÕTTED.....	12
1.11 SENINE PLANEERINGUKOHANE ARENG.....	12
1.12 KASUTATUD KIRJANDUS	13

1.1 Ülevaade Märjamaa vallast

Märjamaa valla üldandmed:

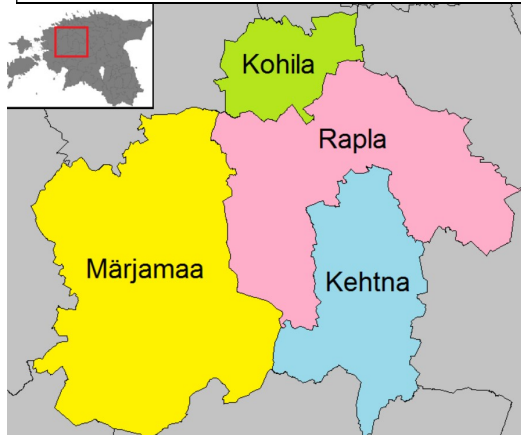
Asukoht:	Märjamaa vald asub Rapla maakonnas olles kõige läänepoolsem vald (vt <i>Joonis 1</i>).
Moodustamine:	Märjamaa vald moodustati 2017. aastal senise Märjamaa valla ja Vigala valla ühinemisel. Uue vallaga liideti ka Raikküla valla kolm küla: Kõrvetaguse, Pühatu ja Riidaku.
Naaberomavalitsused:	Märjamaa vald piirneb põhjas Saue vallaga, idas Rapla ja Kehtna vallaga, lõunas Lääneranna ja Põhja-Pärnumaa vallaga, läänes Lääne-Nigula vallaga.
Pindala:	1164 km ²
Valla keskus:	Märjamaa alev.
Kohalik keskus:	Kivi-Vigala küla.
Piirkonnad:	Märjamaa vald jaotub kümneks piirkonnaks: Varbola piirkond, Märjamaa piirkond, Sipa piirkond, Laukna piirkond, Haimre - Kasti piirkond, Teenuse piirkond, Konuvere - Paeküla piirkond, Valgu - Velise piirkond, Vana-Vigala piirkond, Kivi-Vigala piirkond.
Administratiivne jaotus:	Märjamaa vallas asub üks alev ja 112 küla: Alaküla, Altküla, Araste, Aravere, Aruküla, Avaste, Haimre, Hiitse, Inda, Jaaniveski, Jõeääre, Jädivere, Kaguvere, Kangru, Kasti, Kausi, Keskküla, Kesu, Kiilaspere, Kilgi, Kirna, Kivi-Vigala, Kohatu, Kohtru, Kojastu, Koluta, Konnapere, Konuvere, Kunsu, Kurevere, Kõrtsuotsa, Kõrvetaguse, Käbiküla, Käriselja, Laukna, Leevre, Leibre, Lestima, Lokuta, Loodna, Luiste, Läti, Lümandu, Maidla, Manni, Metsääre, Metsküla, Moka, Mõisamaa, Mõraste, Mäliste, Männiku, Naistevalla, Napanurga, Naravere, Nurme, Nurtu-Nõlva, Nõmmeotsa, Nääri, Oese, Ohukotsu, Ojapere, Ojaäärese, Orgita, Paaduotsa, Paeküla, Paisumaa, Pajaka, Palase, Paljasmaa,

Pallika, Purga, Põlli, Päädeva, Päärdu, Pühatu, Rangu, Rassiotsa, Riidaku, Ringuta, Risu-Suurküla, Russalu, Rääski, Sipa, Sooniste, Soosalu, Sulu, Suurküla, Sõmeru, Sõtke, Säälä, Teenuse, Tiduvere, Tolli, Tõnumaa, Urevere, Vaguja, Vaimõisa, Valgu, Valgu-Vanamõisa, Vana-Nurtu, Vana-Vigala, Varbola, Velise, Velisemõisa, Velise-Nõlva, Veski, Vigala-Vanamõisa, Vilta, Võeva, Vängla, Ülejõe.

Valda läbivad ühendusteed: Põhimaantee nr 4 Tallinn-Pärnu-Ikla, tugimaantee nr 28 Rapla – Märjamaa maantee, tugimaantee nr 29 Märjamaa – Koluvere.

Elanike arv 01.03.2022. a: 7444 in (rahvastikuregister).

Rahvastiku tihedus: 6,3 in/km²

Joonis 1.

1.2 Asendist tulenevad arenguvõimalused

Märjamaa vald moodustati 21. oktoobril 2017. aastal endise Märjamaa valla (01.01.2017 seisuga 6551 elanikku) ja Vigala valla (01.01.2017 seisuga ca 1248 inimest) vabatahtliku ühinemise tulemusel. Ühinemise käigus ühendati elanike soovil Märjamaa vallaga endise Raikküla valla Riidaku, Pühatu ja Kõrvetaguse külad (01.01.2017 seisuga kokku 66 elanikku).

Ühinemine tugevdas valla positsiooni maakonnas ja lõi paremad eeldused valla kiiremaks arenguks (inimeste arvu ja rahaliste vahendite suurenemise näol). Valla administratiivkeskus on Märjamaa alev, Vigala osavalla administratiivkeskus on Kivi-Vigala küla. Suuremad piirkonnakeskused on Märjamaa alev, Vana-Vigala, Kivi-Vigala, Varbola, Sipa, Laukna, Valgu, Kasti ja Teenuse.

Raplamaa arengustrateegias 2035+ märgitakse, et Raplamaa üheks eripäraks on soodne geograafiline asukoht, eeskätt just Tallinna ja Harjumaa vahetus naabruses, mis loob keskmisest paremad eeldused ettevõtluse arenguks ja töökohtade tekkimiseks. Majanduse üldpildi alusel kuulub Raplamaa pea kõigi

oluliste näitajate poolest Eesti maakondade keskmiste hulka. Kuigi Raplamaa elanikkond on viimastel aastatel vähenenud, pole teenused ja töökohad tänu Tallinna tööjõuareaali kuulumisele ja suhteliselt hea liikumiskeskonna toimimisele nii tugeva surve all kui mõnes teises Eesti piirkonnas. Asukohast lähtuvalt mõjutab valla arengut oluliselt Tallinn-Pärnu-Ikla maantee, mis avaldab transiitliiklusest ning heast ühendusest Tallinna ja Pärnuga valla arengule positiivset mõju. Samas võivad trassikoridoriga seatud piirangud saada elanikele ja maaomanikele oluliseks takistuseks.

Rapla maakonnaplaneering 2030 + on ruumilise arengu analüüsi kokkuvõttes:

- Ajalooliselt erinevate haldus- ja majanduspoliitiliste tegurite toime tulemusel kujunenud maakonna jagunemine geograafiliselt kaheks omavahel vähe seotud piirkonnaks, Rapla (Tallinna mõjuala) ja Märjamaa (Tallinna ja Pärnu mõjuala), mis mõjutab ühistranspordikorraldust ja tingib vajaduse teatud maakonnakeskusele Raplale omaste teenuste dubleerimiseks Märjamaal.

Raplamaa arengustrateegia 2035+ on toodud Raplamaa visioon aastaks 2035+ kus on ära märgitud, et Raplamaa on ligitõmbav külastuskeskonnana ja investeerimispiirkonnana ning eelistatud elamispaigaks praegustele ja tulevastele raplamaalastele. Raplamaa on kasvava rahvastikuga piirkond pealinna lähistel, kus sünnib palju lapsi ja kuhu soovitakse elama asuda. Raplamaa 35 000 elanikku on õnnelikud ja hindavad kõrgelt oma kodukohta.

Piirkonnas suurimateks tööandjateks on ettevõtted: Oniar OÜ (põllu- ja metsamajandusmasinate tootja); Joutsen OÜ (pealistrõivaste tootja); Balteco Mööbel OÜ (vannitoamööbli ja valamute valmistaja); OÜ Timberston (autoteeninduse, ehitusmasinate rent, turba tootmine ja metsamajandamine); Rimi Eesti Food; Märjamaa Tarbijate Ühistu; OÜ Orgita Põld (põllumajandusettevõtte). Märjamaa valla üldplaneeringu alusuuringuna koostati uuring - *Ettevõtlus Märjamaa vallas* (koostaja OÜ Geomedia, vt Lisa 3.).

Märjamaa valla arengukava 2018-2030 kohaselt on valla arenguvõimalused:

- Via Baltica arendamine
- Tihedam bussiliiklus Tallinna ja Pärnuga
- Suured turismikeskused Tallinna ja Pärnu lähedal
- Orgita ettevõtluspiirkonna arendamine
- Koostöö teenuste arendamisel
- Innovatiivsed lahendused hariduses, avalike teenuste tagamisel ning kaugtöö tegemisel.

1.3 Rahvastik ja asustusjaotuse põhimõtted

Märjamaa valla üldplaneeringu alusuuringuna koostati uuring - *Märjamaa valla rahvastiku prognoos aastani 2040* (koostaja OÜ Geomedia, vt Lisa 3. Märjamaa valla rahvastiku prognoos aastani 2040).

Märjamaa vallas elas 2020. aasta alguse seisuga rahvastikuregistri andmetel 7505 elanikku. Asustuse arengut on mõjutanud seda piirkonda läbivad põhja-lõuna

suunaline Tallinn - Pärnu - Ikla maantee ning ida-lääne suunaline Tartu - Paide - Märjamaa - Haapsalu maantee. Asustus on koondunud peamiselt Märjamaa alevisse ja Orgita külla, kus elab 40% rahvastikust.

2020. aasta 1. jaanuari seisuga oli Märjamaa valla rahvastikust 62,9% tööealised (vanus 15-64), 14,3% tööeast nooremad (vanus 0-14) ja 22,8% tööeast vanemad (vanus 65+). Märjamaa valla elanikkond on pisut vanem kui Eestis keskmiselt. Suurimad vanuserühmad on tööealised vanuses 45-49 (566), 50-54 (544) ja 55-59 (545) ning lähiaastatel pensioniikka jõudvad elanikud vanuses 60-64 (502). Märjamaa vallas elab 512 last vanuses 0-7, nendest kõige rohkem on 6-aastaseid lapsi, kokku 75 last. Kõikides nooremates vanustes on laste arv 10-20% väiksem.

Elanike arv Märjamaa vallas on ajavahemikul 2005-2020 näidanud langustrendi, keskmiselt vähenes sellel perioodil elanike arv veidi üle 1,3% aastas. Kokku vähenes elanikkond Märjamaa vallas perioodil 2005-2020 rahvastikuregistri andmetel 1830 inimese võrra ehk 20%.

Aastate 2010 ja 2020 võrdluses vähenes Märjamaa valla elanike arv 16%, see on 1219 inimese võrra. Elanike arv vähenes kõikides vanusegruppides, välja arvatud vanusegrupis 65+, kus elanike arv suurenes 15% (219). Kõige enam vähenes vanusegruppide lõikes noorte arv vanuses 16-18 (47%) ja 19-25 (46%). Kui 2010. aasta lõpus elas vallas 1382 16-25-aastast noort, siis 2020. aasta alguses 737 noort, mis on ligi poole võrra vähem. Positiivne on, et laste ja noorte arv vanusegruppides 0-6 ja 7-15 ei ole samal ajal väga oluliselt vähenenud (vähenemine 15%).

Loomulik iive oli Märjamaa vallas aastatel 2005-2018 negatiivne (aastate keskmine oli – 40). Sündide arv stabiliseerus aastatel 2015-2018: keskmiselt oli nendel aastatel 64 sündi aastas.

Statistikaamet koostas kogu Eesti rahvastikuprognosi aastani 2080 ja maakondade rahvastikuprognosi kuni aastani 2045. Rahvastikuprognoside aluseks on soo-vanusjaotus seisuga 1. jaanuar 2019. Vastavalt Statistikaameti poolt koostatud Rapla maakonna elanike arvu prognoosile väheneb 2045. aastaks elanike arv maakonnas võrreldes 2019. aastaga 19% (6220 inimest). Kõige enam väheneb laste ja noorte arv vanuses 0-14, 2045. aastaks vähenemine kuni 37%. Tööealiste elanike arv väheneb kuni 23%. Elanike arv vanuses 65+ suureneb 2045. aastaks kuni 33%.

Märjamaa valla rahvastikuprognos aastani 2040 (vt Lisa 3) koostati kolme erineva stsenaariumina - baasstsenaarium, optimistlik stsenaarium ja jätkustsenaarium:

- Baasstsenaariumi puhul väheneb Märjamaa valla elanikkond 2040. aastaks võrreldes 2020. aastaga 9-10%. Kõige kiiremini väheneb vanusegrupp 0-14: järgneva 15 aastaga väheneb see vanusegrupp kuni 15%, 2040. aastaks elanike arv stabiliseerub.
- Optimistliku stsenaariumi korral püsib elanike arv Märjamaa vallas suhteliselt stabiilsena, võrreldes 2020. aastaga väheneb elanikkond 2040. aastaks 4-5%. Elanike arv vanusegrupis 0-14 väheneb 2040. aastaks 10%, tööealiste elanike arv väheneb kuni 11%, elanike arv 65+ suureneb 17%.

2040. aastal moodustab vanusegrupp 65+ elanikkonnast 29%, tööelised elanikud 58% ja vanusegrupp 0-14 14%.

- Jätkustsenaariumi kohaselt väheneb Märjamaa valla elanikkond 2040. aastaks võrreldes 2020. aastaga 20%. Vanusegrupp 0-14 väheneb 2040. aastaks 30%, samas suurusjärgus väheneb tööeliste elanike arv. Elanike arv vanuses 65+ suureneb 2040. aastaks ligikaudu 11-12%. 2040. aastal moodustavad 65+ rahvastikust 31-32%, tööeliste elanike osakaal elanikkonnast väheneb 56%-ni. Laste ja noorte osakaal vanuses 0-14 võrreldes 2020. aastaga väheneb ning see on 12%.

1.4 Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Piirkonna elanikele on tagatud sotsiaalhoolekande seaduses kirjeldatud sotsiaalhoolekandelise abi (hõlmab sotsiaaltoetusi ja -teenuseid) andmine. Märjamaa valla osutatavad ja korraldatavad sotsiaalteenused on koduteenus, eluruumi tagamise teenus, päevakeskuse teenus, saunateenus, pesupesemisteenus, tugiisikuteenus ja juhuveona osutatav sotsiaaltransporditeenus, väljaspool kodu osutatav üldhooldekoduteenus, täisealise isiku hooldus, isikliku abistaja teenus, varjupaigateenus, turvakoduteenus, võlanõustamisteenus, lapsehoiuteenus, asendushooldusteenus, järeelhooldusteenus ning muud vajaduspõhised teenused inimese iseseisvat toimetulekut soodustavad teenused.

Märjamaa valla arengukava kohaselt seatud eesmärkideks on:

- Märjamaa vallas on välja arendatud abivajajate vajadustele vastav sotsiaalhoolekandelise abi andmise süsteem, mis toetab elanike iseseisvust, toimetulekut ja tervist ning tagab abivajajatele paindlikud, inimese vajadustest lähtuvad tugiteenused ja toetused.
- Märjamaa vallas on loodud lapse vajadustele vastav elukeskkond, tagatud on erivajadustega laste varajane märkamine ning nende arenguvajaduste toetamine ja perede nõustamine.

Märjamaa alevis osutatakse esmatasandil järgmisi teenuseid: üldarstiabi, koduõendusabi, füsioteraapia, ämmaemandusabi. Märjamaa vallas osutab üldarstiabi teenust 2 perearstipraksist (Märjamaa Arstid OÜ, Märjamaa Perearstikeskus OÜ). Märjamaa Arstid OÜ osutab teenust ka Kivi-Vigalas asuvates vastuvõturuumides. Apteegid asuvad Märjamaa alevis (3 tk). Hambaraviteenust pakutakse Märjamaa alevis. Märjamaa alevis asub ka Põhja-Eesti Regionaalhaiga kiirabi tugipunkt.

Märjamaa valla arengukava kohaselt seatud eesmärgiks:

- Vallas on kvaliteetne arstiabi kõikidele elanikele kättesaadav, elanikud väärtustavad tervislikke eluviise.

1.5 Heaolu ja turvalisust mõjutavad tegurid

Märjamaa vallas tegutseb riiklik päästekomando asukohaga Märjamaa alev ja neli vabatahtlikku päästekomandot: Valgus, Varbolas, Laukna ja Vana-

Vigalas. Vald koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga tunnustab igal aastal abipolitseinikke nende panuse eest avaliku korra tagamisel.

Kaitseliidu tegevus vallas on hoogustunud. Naiskodukaitse Märjamaa ringkond korraldab erinevaid lastele ja peredele suunatud tegevusi ning on kaasatud aktiivselt piirkonna sündmuste läbiviimisesse. Tegutsevad Kodutütarde ja Noorkotkaste rühmad. Moodustatud on Rapla maakonna omavalitsusüksuste ühine kriisikomisjon ja kinnitatud kriisikomisjoni põhimäärus.

Arengukava tegevustes on välja toonud koostöö vajaduse Transpordiametiga (end. Maanteeamet) jalakäijatele turvalise teeületuse lahenduste väljatöötamiseks riigimaanteedel asuvate auto-bussipeatuste piirkonnas (kiirusepiirangud, ülekäigukohtade valgustamine, mitmetasandiline teeületus jne).

Märjamaa valla arengukava kohaselt seatud eesmärgiks on:

- Märjamaa vallas on turvaline elada, toimib koostöö politsei, päästeameti, kaitseliidu ja teiste vabatahtlike organisatsioonide vahel.

1.6 Ettevõtluse arendamise eeldused ja võimalused

Märjamaa valla üldplaneeringu alusuuringuna on koostatud uuring - *Ettevõtlus Märjamaa vallas* (koostaja OÜ Geomedia, 2020), vt Lisa 4.

Maksu- ja tolliameti andmetel oli 2020. aasta alguse seisuga Märjamaa vallas registreeritud 402 ettevõtet, nendest töötajatega ettevõtteid 295 (73,4%). Suurettevõtteid Märjamaa vallas ei tegutse (st töötajate arvuga 250 ja enam).

Ettevõtluse arendamiseks on vallas loodud Orgita logistika- ja tööstuspark, mis asub Märjamaa lähedal Tallinn-Pärnu-Ikla mnt ääres.

Uuringu *Ettevõtlus Märjamaa vallas* kokkuvõtte tulemusel on:

- Tegevusalade lõikes Märjamaa vallas kõige enam ettevõtteid põllu- ja metsamajanduses, ehituses, hulgi- ja jaekaubanduses ning kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevuses. Kasvutrendi näitab ehitussektor, kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus ning uue tegevusalana info ja side. Põllumajanduse ja metsamajanduse valdkonnas tegutsevate ettevõtete arv ja osakaal väheneb.
- Statistilisse profiili kuuluvate ettevõtete arv ja registreeritud ettevõtete arv Märjamaa vallas on olnud kasvutrendis. Õigusliku vormi alusel on viimase 10 aasta jooksul vähenenud FIEde osakaal (-21%), samas suurusjärgus on suurenenud osaühingute osakaal, vähesel määral on suurenenud ka osaühingute osakaal (+ 5%).
- Märjamaa valla ettevõtluse areng on mõjutatud oluliselt pealinna Tallinna ja maakonnakeskuse Rapla lähedusest. Vallaelanike töökohtadest ligi 50% asub väljapool Märjamaa valda, põhiliselt toimub tööalane pendelränne Tallinna, Raplasse ja Harjumaale laiemalt. Positiivne on asjaolu, et töökohtade arv Märjamaa vallas

näitab viimastel aastatel kasvutrendi, samuti on suurenenud maksumaksjate arv vallas.

- Tööealine elanikkond Märjamaa vallas väheneb. Seisuga 01.01.2020 elas Märjamaa vallas 5656 tööelist elanikku vanuses 15-74, nendest 55% 45-74-aastased. Töötururinde indeksi väärtus on vallas 0,74, mis näitab, et Märjamaa vallas on lähiaastatel iga tööturult väljuja kohta 0,74 tööturule sisenejat.
- Ettevõtluse arendamiseks on vallas loodud Orgita logistika- ja tööstuspark. Ettevõtluse toetamiseks tegutseb Märjamaa Ettevõtjate Piirkondlik Ühendus. Ühenduse eesmärkideks on ettevõtjate koostöö korraldamine, regionaalsele arengule kaasaaitamine, seminaride ja kursuste, ühisürituste korraldamine, ettevõtlusalase teabe hankimine ning väliskontaktide leidmine.

Suurimad ettevõtted Märjamaa vallas on: Oniar OÜ (50-60 töötajat, põllu- ja metsamajandusmasinate tootja), Joutsen OÜ (50 töötajat, pealiskõivaste tootja), Balteco Mööbel OÜ (50-60 töötajat, vannitoamööbli ja valamute valmistaja), OÜ Timberston (25-30 töötajat; autoteenindus, ehitusmasinate rent, turba tootmine ja metsamajandamine), Rimi Eesti Food ja Märjamaa Tarbijate Ühistu (23-25 töötajat), OÜ Orgita Põld (ligi 30 inimest, põllumajandus).

Piirkonna olulisemad turismiettevõtted ja objektid on Varbola linnus, Luhtre Turismitalu, Ruunawere Hotell, Sillaotsa Talumuuseumil.

Märjamaa vallal on asukohast lähtuvalt potentsiaali turismisihtkoha arendamiseks. Looduslähedane keskkond ja palju loodusväärtusi, rikkalik kultuuripärand, traditsioonilised sündmused on need võimalused, mille kaudu piirkonda turundada ja väärtustada. Valla looduskeskkond on mitmekesine, kuna siin on mitmed jõed, karsti- ja looduskaitsealad, loodus- ja maavarad, pargid, sood ja rabad ning üle poole valla territooriumist katab mets.

Märjamaa valla arengukava kohaselt seatud eesmärgiks on:

- Märjamaa vald on populaarne turismisihtkoht, turismipotentsiaal on hästi ära kasutatud ning turismiasjalised teevad omavahel koostööd. Välja on arendatud mitmekesised turismiteenused ja -tooted erineva huvi ning võimalustega inimestele.

Raplamaa arengustrateegia 2035+ on toodud Raplamaa visioon aastaks 2035+ kus on ära märgitud, et Raplamaa mitmekesine ja kaasaegne majandus- struktuur tagab inimestele võimaluse ennast tööturul realiseerida soovitud valdkonnas ja kõrge sissetulekute taseme. Nutikas ja ekspordile orienteeritud ettevõtlus loob kõrget lisaväärtust ja pakub raplamaalastele häid valikuid eneseteostuseks. Elujõuline ettevõtlus pealinnast vaid mõnekümne minuti kaugusel on tasakaalus puhta elukeskkonna vajadustega ega ohusta neid. Selline keskkond on atraktiivne uutele investeeringutele.

1.7 Spordi-, kultuuri- ja puhketegevuse arendamise eeldused ja võimalused

Märjamaa vallas asuvad ja kuuluvad valla omandisse järgmised spordi ja tervisespordi rajatised: Märjamaa Spordihoone; Märjamaa ujula; Järta tervisespordikeskus; Märjamaa skatepark/rulapark; Taelamäe motokrossirada; Koolide juures asuvad võimlad ja staadionid.

Valla spordielu koordineerib ja spordiobjekte haldab Sihtasutus Märjamaa Valla Spordikeskus. Sporditeenuseid osutavad vallas MTÜ Märjamaa Spordiklubi, MTÜ Märjamaa Korvpallikool, MTÜ Maadlusklubi Juhan, MTÜ Raplamaa Jalgpallikool, Juurimaa Tall OÜ jt. Vallavalitsuse juurde on moodustatud alaline spordikomisjon.

Märjamaa valla arengukava kohaselt seatud eesmärgiks on:

- Märjamaa vald on tervislike eluviisidega aktiivne kogukond, kus spordi- ja liikumisharrastusteks on loodud kõik kaasaegsed tingimused, mis on juhitud ning suunatud kvalifitseeritud, asjatundlike ja motiveeritud treenerite ning juhendajate poolt.

Valla raamatukogud pakuvad erinevaid teenuseid kõikidele valla elanikele ning toimivad kohalike teabe- ja kultuurikeskustena. Märjamaa valla hallata on üks raamatukogu Märjamaa Valla Raamatukogu, mille koosseisu kuuluvad struktuuriüksustena 8 haruraamatukogu – Haimre, Kivi-Vigala, Laukna, Sipa, Teenuse, Vana-Vigala, Valgu ja Varbola.

Märjamaa valla arengukava kohaselt seatud eesmärgiks on:

- Märjamaa vallas on mitmekesine raamatukoguteenus kättesaadav igale vallakodanikule, raamatukogu toetab oma tegevusega inimestes lugemisharjumiste kujunemist ja elukestvat õpet.

Kultuuriteenuseid pakuvad rahvamajad, külades tegutsevad mitmetulundusühingud ja seltsid. Märjamaa valla hallata on 6 rahvamaja: Märjamaa Valla Rahvamaja; Varbola Rahvamaja; Haimre Rahvamaja; Valgu Rahvamaja; Vana-Vigala Rahvamaja; Kivi-Vigala Rahvamaja. Märjamaa Valla Rahvamajas tegutseb kaasaegne ja heal tasemel kino.

Märjamaa valla külad on aktiivsed ja kogukond tugev. Külade tegevust juhivad Märjamaa Valla Külavanemate Ühendus ja Vigala Külade Ümarlaud. Märjamaa Valla Külavanemate Ühenduse ja Vigala Külade Ümarlauda koostöös valmib Märjamaa valla külaliikumise strateegia, mis on aluseks külaliikumise jätkusuutlikkuse tagamisel. Märjamaa on rikas oma lugude ja legendide poolest.

Märjamaa valla arengukava kohaselt seatud eesmärgiks on:

- Märjamaa vald on kohalike kultuuritraditsioonide ja kõrge vaimsusega atraktiivse elukeskkonnaga paikkond, kus on loodud soodsad võimalused ja tingimused vaba aja veetmiseks kõikidele vanusegruppidele.

Märjamaa aladel on asunud 42 mõisa, mis vanema haldusjaotuse järgi kuulusid Märjamaa, Kullamaa, Vigala, Rapla ja Nissi kihelkonda.

Märjamaa vallas asuvad mõisad on: Pajaka, Vardi, Põlli, Russalu, Nõmmpere, Ohukotsu, Käända, Lümandu Vaimõisa, Kõrvetaguse, Kohatu, Männiku, Kasnurme, Sooniste, Kütke, Leevre, Pargi, Päädeva, Riidaka, Maidla, Pühatu, Vana-Märjamaa, Orgita, Sipa, Märjamaa, Käsla, Sõtke, Uue-Märjamaa, Loodna, Mõisamaa, Mõraste, Kauri, Vana-Kasti, Uue-Kasti, Haimre, Paeküla, Luiste, Kuuda, Tolli, Konuverre, Teenuse, Valgu, Nurtu, Vana-Vigala, Velise, Nurtu-Nõlva, Päärdu, Vängla, Keelitse, Pallaste, Vigala, Kivi-Vigala, Jädivere.

On mõisahooned, mis on säilinud ning on mõisaid, mis on täielikult hävinenud.

Kasutuses on järgnevad mõisad: Vana-Vigala mõis (põhikool), Valgu mõis (hoones asuvad kool ja lasteaed), Sipa mõis (Sipa noortetuba), Teenuse mõis (rahvamaja).

1.8 Märjamaa valla haridusasutused

Märjamaa valla hallata on kokku kuus kooli - viis üldharidus- ja üks huvihariduskool:

1. Varbola Lasteaed-Algkool
2. Valgu Põhikool
3. Vana-Vigala Põhikool
4. Kivi-Vigala Põhikool
5. Märjamaa Gümnaasium
6. Märjamaa Muusika- ja Kunstikool

Valla territooriumil tegutseb Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool.

Märjamaa valla probleemiks on olnud elanikkonna arvu vähenemine ja selle üheks tagajärjeks on laste vähesus koolides ja lasteaedades. Väljakutseks on kodulähedaste väikeste lasteaedade säilimine.

Ühtse juhtimise alla on viidud Sipa ja Laukna lasteaed, Orgita ja Kasti lasteaed, Valgu põhikool ja lasteaed, Varbola algkool ja lasteaed ning Kivi-Vigala lasteaed ja põhikool. Kahes erinevas hoones asuvad Sipa-Laukna lasteaed, Kasti-Orgita lasteaed, Kivi-Vigala lasteaed ja põhikool. Märjamaa vallavalitsuse hallata on kokku seitse lasteaeda, mis asuvad üheksas erinevas hoones. Märjamaa valla lasteaedades käis 13.09.2021 seisuga 275 last.

Huviharidust andvaid õppeasutusi on vallas ainult üks ja see on Märjamaa Muusika- ja Kunstikool.

Raplamaa arengustrateegia 2035+ on toodud Raplamaa visioon aastaks 2035+ kus on ära märgitud, et Raplamaa koostöövõrgustikuna toimiv kaasaegne ja mitmekesine haridussüsteem võimaldab elukestva õppe käigus omandada inimestel kaasaegseid teadmisi ja oskusi, mis tagavad

nende konkurentsivõime tööturul ja võimaluse parimal viisil realiseerida oma isiklik potentsiaal. Raplamaalaste kasvav haridustase laiendab oluliselt arenguvõimalusi igas valdkonnas.

Märjamaa valla arengukava kohaselt seatud eesmärkideks on:

- Valla lasteaedade poolt pakutud alusharidus on vajadustest lähtuv, vastab kaasaja nõuetele, on valla ulatuses ühtlaselt hea ja vanemate poolt tunnustatud. Lasteaedade õpikeskkond on turvaline ja ajale vastav ning sellega on rahul nii lapsed, lapsevanemad kui ka lasteaia töötajad.
- Konkurentsivõimelise hariduse 1. kuni 12. klassini saab omandada kodulähedases valla koolis, valla koolide õpikeskkond vastab kaasaja nõuetele ja sellega on rahul nii õpilased, õpetajad kui vanemad. Vallas on selgelt eristuva suunaga tugev gümnaasium, kus jätkab õpinguid suurem osa põhikooli lõpetanud noortest.

1.9 Transpordiühendused

Raplamaa teedevõrk on piisavalt tihe ning ühendus külade, vallakeskuste ja linnade vahel hea. See loob head eeldused liikumiseks. Suurim probleem on kruusakattega teede suur osakaal ja mõningate teede halb kvaliteet.

Tähtsaim transpordiliik vallas on maanteetransport. Märjamaa valda läbib Eesti põhimaantee nr 4 Tallinn-Pärnu-Ikla. Lisaks põhimaanteele läbivad Märjamaa valda mitmed riigi tugi- ja kõrvalmaanteed.

Kergliiklusteed asuvad vallas Märjamaa alevis, Orgital ning Varbolas. Täpsed valla teede arenguperspektiivid kajastatakse Märjamaa valla tehoiukavas, mis on alles koostamisel.

Rapla maakonnaplaneering 2030+. Riiklik tehoiukava sisaldab Raplamaa maakonnaplaneeringut täpsustavas teemaplaneeringus „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn-Pärnu-Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 44,0-92,0“ kajastatud Märjamaa ümbersõidu rajamist Tallinn-Pärnu maanteelt Koluverre maanteele.

Ühistranspordikorraldus Rapla maakonnas lähtub eelkõige erinevate keskuse vaheliste ühenduste parendamisest ja ühistranspordi kasutamise vajaduse põhisusest. Maakonna bussitransport ja maakonda läbiv raudteetransport tagab elanikele ühtse liinivõrgu ja piletisüsteemi ning kooskõlastatud sõiduplaanide alusel majanduslikult tõhusa ühistransporditeenusega võimalikult hea ligipääsu maakonnakeskusele (sh bussi- ja raudteejaamadele), keskustele, koolidele, töökohtadele ning erinevatele sotsiaal- ja elukondlikele teenustele. Kahaneva elanikkonna tingimustes ja majandustegevuse koondumisega suurematesse keskustesse on vajalik tähelepanu pöörata headele otseühendustele nii toimepiirkondade keskustega kui ka paindlikele lahendustele maakonnakeskuse Raplaga. Ühistranspordiühenduste loomine nõudetranspordi baasil aitab säilitada elamisväärtet elukeskkonda ka väiksemates nõrgenevates keskustes ja hajaasustuses.

Raplamaa arengustrateegia 2035+ on toodud Raplamaa visioon aastaks 2035+ kus on ära märgitud, et maakonnasisene ja -väline füüsiline sidusus tagab töökohtade ja elutähtsate teenuste kättesaadavuse ning koostööks vajalikud inimeste vahelised kontaktid. Igapäevased eriliigilised transpordiühendused – nii raudteel kui maanteel – Tallinna ja teiste suurte keskustega on sagedased, kiired, sujuvad ja mugavad ning sama puudutab ka maakonnasiseseid ühendusi. Heas korras olevatel teedel liikuv ühistransport ja paindlikud liikuvuslahendused maal on kasvava populaarsusega ning kõigi Raplamaa paikkondade inimeste jaoks sobivad.

1.10 Ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted

Üldplaneeringuga ei kavandata valla territooriumile uusi ohtlikke või suurõnnetuse ohuga ettevõtteid/objekte. Hetkel paikneb valla territooriumil üks ohtlik ettevõtte (C-kategooria ettevõtte) - AS Olerex Orgita tankla. Pikemalt käsitleb seda teemat KSH aruanne.

Uue ohtliku või suurõnnetuse ohuga käitise planeerimisel tootmisaladele tuleb lähtuda kemikaaliseaduses ja selle rakendusaktides sätestatud nõuetest.

1.11 Senine planeeringukohane areng

Märjamaa valla haldusterritooriumil kehtib Märjamaa valla üldplaneering (kehtestatud Märjamaa Vallavolikogu 20.06.2000 määrusega nr 11), Märjamaa alevi üldplaneering (kehtestatud Märjamaa Alevivolikogu poolt 19.12.2000 määrusega nr 13) ja Märjamaa vallaga Raikküla valla osast liidetud kolme küla alal (Kõrvetaguse küla, Pühatu küla ja Riidaku küla) kehtib Raikküla valla üldplaneering (kehtestatud 17.06.2002. Raikküla Vallavolikogu määrusega nr 63). Endise Märjamaa valla Loodna ja Vigala osal üldplaneering puudub.

Märjamaa valla üldplaneeringu koostamine ja KSH hindamine algatati Märjamaa Vallavolikogu 18.12.2018 otsusega nr 112.

Märjamaa Vallavolikogu 19.06.2018 otsusega nr 69 on teostatud Märjamaa valla ja Märjamaa alevi üldplaneeringu ülevaatamine. Üldplaneeringute ülevaatamise käigus tehtud ettepanekud:

1. Viia üldplaneering vastavusse uute strateegiliste dokumentidega;
2. Täpsustada miljööväärtustega hoonestusalade piire ja töötada välja kaitse- ja kasutustingimused vastavatele aladele;
3. Määrata tiheasustusalade piirid;
4. Vaadata üle ehituspõhimõtete määramise tingimused haja- ja tiheasutuses;
5. Täpsustada äri- ja tootmispiirkondi;
6. Puhke- ja virgestusalade täpsustamine ja määramine, sealhulgas kogukonnapõhiste kooskäimiskohtade, puhke- ja mängualade asukohtade määramine;
7. Fikseerida loodavate kaitsealade piirid ja kaitsetingimused, vajaduse korral teha ettepanek kaitse alla võetud maa-alade ja üksikobjektide kaitsereežiimi täpsustamiseks, muutmiseks või lõpetamiseks;

8. Vajalik on enam täpsustada maa- ja veealade üldisi kasutus- ja ehitustingimusi, sealhulgas detailplaneeringu koostamise algatamise ja projekteerimistingimuste andmise aluseks olevaid tingimusi, märkida ära potentsiaalsed veekogu ehituskeeluvööndi vähendamist vajavad piirkonnad;
9. Määrata munitsipaalomandis olevate maade kasutamine;
10. Määrata võimalikud asukohad päikese elektriyaamade rajamiseks;
11. Lähtudes Tallinn-Pärnu-Ikla põhimaantee liikluskoormuse tõusust ja sellega kaasnevast kahjulikust mõjust inimeste tervisele, eelistada nimetatud tee äärsetel aladel elamufunktsioonile kaubandus- ja teenindusfunktsiooni;
12. Täpsustada raskeveoste keskusest ümbersuunamise võimalused;
13. Seada roheline võrgustiku toimimist tagavad tingimused.

Otsuses on toodud järgnevad järeldused uue üldplaneeringu koostamisel:

Märjamaa valla kui ka Märjamaa alevi üldplaneeringud on kehtinud juba 17 aastat ning selle ajaga on muutunud majanduse olukord, suurenenud on piirkond (liitunud kohalike omavalitsuste arvelt), vähenenud elanike arv (Märjamaa alevis ja Märjamaa vallas) ja muutunud on nõudmised elukeskkonnale. Alates 2000 aastast on koostatud mitmeid uusi üldplaneeringuga seotud strateegilisi dokumente, seega on üldplaneering selgelt ajale jalgu jäänud ja vajab asjakohastamist.

Märjamaa valla arengu suunamiseks on vaja koostada uus üldplaneering, mis on kooskõlas strateegiliste dokumentidega ning arvestab muutunud keskkonna ja elanikkonna nõudmistega. Märjamaa valla ja Märjamaa alevi üldplaneeringud jätta kehtima kuni uue üldplaneeringu valmimiseni.

1.12 Kasutatud kirjandus

1. Rapla maakonnaplaneering 2030+
<https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud/raplamaa/rapla-maakonnaplaneering-2030/> ;
2. Raplamaa arengustrateegias 2035+
<https://rol.raplamaa.ee/wp-content/uploads/2019/06/Raplamaa-Arengustrategia-2035.pdf> ;
3. Märjamaa valla arengukava 2018-2030 (Märjamaa Vallavolikogu 12.10.2021, määrus nr 123), <https://marjamaa.ee/marjamaa-valla-arengukava> ;
Uuring - Ettevõtlus Märjamaa vallas (koostaja OÜ Geomedia, 2020)
<https://marjamaa.ee/uue-uldplaneeringu-koostamine> ;
4. Uuring - Märjamaa valla rahvastikuproгноos aastani 2040 (koostaja OÜ Geomedia, 2020) <https://marjamaa.ee/uue-uldplaneeringu-koostamine> .